GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE DI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SE PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 109. Luni, Marți 19 (31) Maiu. 1887.

GAZETA TRANSILVANIEI.

Brașovŭ, 18 Maiu 1887.

Inundare pretutindenea.

Pre lângă inundarea ținuturilorŭ romantice din préjma Mureșului, Ampoiului, Someșului, Crișului, Timișului și ale Begei, care a nimicitŭ speranțele de recoltă ale bieților ŏmenĭ, maĭ vine acum și altă inundare, ce se revarsă cu furiă asupra tuturorŭ comitatelorŭ și orașelorŭ Ardélului și a Țerei ungurescĭ, inundarea de vorbe și de promisiunĭ, care de care maĭ cu fĕrfoiu. Candidații la deputația ungurescă au începutŭ sĕ-șĭ desvolte „programele“ lorŭ și povoiulŭ de vorbe góle s'a pusŭ în mișcare.

„Vorbă multă, sĕrăciă“, dice Românulŭ. Și'n adevĕrŭ de douĕdecĭ de anĭ, de când mereu se declaméză și se peroréză de pe tribunele marilorŭ „patrioțĭ“ ungurĭ de tótă colórea, nu ne amŭ alesŭ decâtŭ cu sărăcia, pe care o sĕmțimŭ cu toții destulŭ de amarŭ.

După ce s'a închisŭ dieta cu care d-lŭ Tisza pretinde a fi făcutŭ atâtea minunĭ, a scosŭ la ivélă și rivalulŭ luĭ, contele Apponyi, programulŭ partideĭ sale, a „opozițiuneĭ moderate maghiare ce stă pe basa dualistică.“

Manifestulŭ electoralŭ alŭ acesteĭ „oposițiunĭ moderate“ s'a publicatŭ în ajunulŭ Rosaliilorŭ. Elŭ nu este lungŭ, critică multŭ, promite și maĭ multŭ și culminéză în următórele cuvinte, cu care sĕ încheiă:

„Politica guvernuluĭ este o calamitate probată prin esperiență — în nisuința nóstră este garanția pentru viitorulŭ poporuluĭ nostru. Alegețĭ dér!“

Ungurii vorŭ avé dér sé alégă între Tisza și Apponyi.

Feréscă-ne Dumnedeu sĕ voimŭ a înfluința câtŭ de puținŭ alegerea lorŭ. Dér și sĕ voimŭ, suntemŭ sigurĭ, că n'amŭ fi ascultațĭ, pentru că Ungurii se țină prea înțelepțĭ și prea puternicĭ, decâtŭ ca sĕ aibă lipsă de sfatulŭ nostru. Sĕ vorbéscă le este datŭ adĭ numaĭ lorŭ, noi deocamdată trebue sĕ ne mulțumimŭ cu resultatulŭ înțelepciuneĭ lorŭ de statŭ — cu sĕrăcia, și sĕ-o suportămŭ cum putemŭ. Acésta ni se cere adĭ ca dela nisce cetățenĭ lealĭ, maĭ alesŭ după ce nu facemŭ parte din neamulŭ privilegiatŭ, care „constitue statulŭ.“

Cu totulŭ obiectivŭ și făr' de nicĭ o patimă ne vomŭ încerca a cerceta din punctulŭ nostru de vedere enunciațiunea cea maĭ nouă a oposițiuneĭ moderate.

Ea constată înainte de tóte nisce adevĕrurĭ, carĭ credemŭ că nu maĭ potŭ fi rĕsturnate adĭ de nimenĭ.

Guvernulŭ însușĭ, ne spune manifestulŭ, recunósce adĭ seriositatea situațiuneĭ. Svĕrcolirile luĭ dovedescŭ, că înainteză fără planŭ espunĕndŭ statulŭ la cele maĭ seriόse crise politice, și financiare. Guvernulŭ încungiură orĭ-ce problemă mare promovĕndŭ, prin amenințarea sĕu îmbrățișarea intereselorŭ locale și personale, numaĭ scopurile luĭ de partidă și asigurândă în modulŭ acesta numaĭ puterea sa, care a devenitŭ unŭ isvorŭ de slăbiciune pentru țéră și este fără prețŭ, căcĭ nu stă în serviciulŭ ideilorŭ nobile și a scopurilorŭ înalte.

Până aicĭ n'avemŭ nimicŭ de obiectatŭ contra celorŭ dise de Apponyi și soții luĭ de principiĭ. Manifestulŭ se ocupă însĕ maĭ departe și de cestiunea, cum ar trebuĭ sĕ fiă guvernulŭ statuluĭ ungarŭ și în punctulŭ acesta vederile oposițiuneĭ moderate se depărtéză grozavŭ de vederile nóstre.

Guvernulŭ Ungarieĭ — dice manifestulŭ — sĕ fiă *liberalŭ*, căcĭ numaĭ așa se póte garanta pe teremulŭ justițieĭ și alŭ administrațieĭ libertatea individuală și publică, domnirea dreptuluĭ și a legeĭ.

Așa sĕ fiă, — dér Apponyiștiĭ esplică acestŭ postulatŭ alŭ lorŭ astfelŭ, încâtŭ totŭ liberalismulŭ ce'lŭ pretindŭ se reduce la o simplă îmbunătățire a administrațieĭ pe temeiulŭ dreptuluĭ și a legilorŭ esistente ungurescĭ. De aceea că óre aceste legĭ suntŭ liberale sĕu nu, puținŭ îĭ pasă oposițiuneĭ moderate. Ea cere numaĭ consciențiósa lorŭ esecutare. Intrasta vede ea liberalismulŭ, nu în a face *dreptate* tuturorŭ cetățenilorŭ statuluĭ.

„In Ungaria“ — esplică manifestulŭ — „nu este cu putință o *politică națională* îndreptată spre consolidarea internă a statuluĭ fără spiritŭ liberalŭ alŭ regimuluĭ. Numaĭ celŭ ce desvoltă în acestŭ spiritŭ instituțiunile nóstre, numaĭ celŭ ce esecută în acestŭ spiritŭ legile statuluĭ și face sĕ fiă respectate, numaĭ celŭ ce stĕrpesce spiritulŭ de violență din organismulŭ autoritățilorŭ și îngrijesce sĕ fiă condusŭ de imparțialitate leală și de curățeniă morală, numaĭ acela e capabilŭ a câștiga statuluĭ ungarŭ respectŭ și simpatiĭ și înaintea cetățenilorŭ nemaghiarĭ aĭ țereĭ și alŭ consolida prin acésta înăuntru“.

Ca sĕ nu maĭ fimŭ în dubiu, ce liberalismŭ are în vedere aicĭ oposițiunea moderată, ea vorbesce în pasagiulŭ următorŭ totŭ numaĭ de „spiritulŭ naționalŭ,“ de „ideia națională“ de „interesele naționale“ și de „însuflețirea națională,“ care trebue sĕ străbată tótă viéța în statŭ.

Doi-spre-dece anĭ s'a svĕrcolitŭ regimulŭ tiszaistŭ spre a maghiarisa tóte legile și instituțiunile în statŭ în sensulŭ „ideeĭ naționale maghiare,“ și acum vine contele Apponyi cu aĭ seĭ și dice: Alegețĭ-me pe mine, căcĭ eu voiu face ca tóte aceste legĭ și aședăminte sĕ fiă respectate cu cea maĭ mare sânțeniă!

Acesta este „liberadismulŭ“, cu care voiesce sĕ câștige pe Nemaghiarĭ oposițiunea moderată. Legĭ și drepturĭ ungurescĭ câte vrețĭ, dreptate însĕ nicĭ câtŭ e negru sub unghiă!

Din dieta ungară.

In ședința dela 21 Maiu a camereĭ deputațilorŭ s'aŭ adusŭ în desbatere 11 petițiunĭ adresate de studenții diferitelorŭ institute de învĕțămĕntŭ superiorŭ, prin care cerŭ a se validita *limba ungurescă în regimentele ungurescĭ ale armateĭ comune.*

Raportorulŭ *Vamos* dice că studenții în aceste petițiunĭ nu se mărginescŭ a cere numaĭ depunerea esamenuluĭ de oficerŭ la armata comună în limba ungurescă, ci se 'ntindŭ și maĭ departe, dorindŭ acum sĕ se introducă în regimentele ungurescĭ limba ungurescă ca limbă de comandă și de oficiu. (Aprobărĭ în stânga estremă.) Acéstă pretențiune atinge în totŭ casulŭ unŭ dreptŭ importantŭ. Dér în procesulŭ de desvoltare guvernulŭ trebue sĕ alégă bine timpulŭ, pentru ca instituțiunea ce s'ar introduce sĕ se și pótă consolida. Comisiunea decĭ a decisŭ sĕ se lase ministruluĭ de honvedĭ a studia cestiunea, ér guvernulŭ îșĭ va face datoria când i se va oferi ocasiune.

Kolom. *Thaly* dice că s'a studiatŭ destul cestiunea. Elŭ nu vede, că o armată cu o limbă e maĭ tare, ca o armată în care regimentele ungurescĭ se comandă ungurесce. (Jokai: Și cele croate?) Cele croate croațesce. Acele regimente de Curuțĭ, carĭ au fostŭ comandate ungurесce, au bătutŭ pe inimicŭ, din contră regimentele comandate nemțesce au fostŭ adeseorĭ bătute. Soldatulŭ comandatŭ ungurесce s'ar lupta maĭ bucurosŭ ca celŭ comandatŭ nemțesce. In cărțile folosite de armata comună se premăresc apăsătorii națiuneĭ, tiranii à la Haynau. Ministrulŭ de honvedĭ a disŭ, că „nu cutezá“ sĕ se apropie de coronă cu cererea d'a se introduce limba ungurescă. A vorbitŭ ministrulŭ ca unŭ generalŭ austriacŭ. Dér ministrulŭ națiuneĭ ungurescĭ trebue sĕ cuteze. Ministruluĭ îĭ e frică de camarilă că-lŭ trântesce. Aceste cercurĭ mergŭ și maĭ departe cu germanisarea armateĭ. Unŭ comandantŭ de corpŭ a datŭ pe 11 subofícerĭ pe mâna profosuluĭ, fiindŭ că nu sciau nemțesce. Ministrulŭ sĕ'șĭ facă datoria ca Ungurŭ. (Aplause 'n stânga estremă.) Oratorulŭ respinge propunerea comisiuneĭ și face moțiunea: „Petițiunile se dau ministruluĭ de honvedĭ, ca sĕ facă pașiĭ necesarĭ pentru împlinirea acesteĭ cererĭ legale.“

Iuli *Horvath* dice că e vorba numaĭ, decă e timpulŭ a face acésta. Când cu afacerea Ianski au luatŭ posițiune vechiĭ inimicĭ aĭ aspirațiunilorŭ națiuneĭ. Prin urmare trebue alesŭ timpulŭ și mijlócele. Din punctul de vedere alŭ destoiniciei armateĭ e necesarŭ ca oficerii sĕ pricépă o limbă comună. Der pedecile ce stau în cale înființăreĭ armateĭ ungurescĭ se vorŭ înlătura maĭ curêndŭ orĭ maĭ târdiu, der adĭ nu e timpulŭ. (Thaly: Trebue sĕ așteptămŭ o nouă Sadovă!) Nu e în interesulŭ Ungarieĭ a se provoca la acésta. Oratorulŭ acceptă propunerea comisiuneĭ. (Viĭ aprobărĭ în drepta.)

Blasiu *Orban* dându-se de mare patriotŭ se alătură la moțiunea luĭ Thaly.

Emeric *Ivanka* nĕcăjitŭ pe „patriotulŭ“ Orban, nicĭ nu maĭ vorbesce în cestiunea petițiunilorŭ, ci rectifică unele fapte istorice despre „patriotismulŭ“ luĭ Orban. In 1848/9 vechile regimente de husarĭ și regimentele ungurescĭ de infanteriă au fostŭ comandate nemțesce, limba de serviciu a comandanților de corpŭ a fostŭ cea germană și martirii morțĭ în Aradŭ au datŭ poruncile în limba germană și au fostŭ bunĭ patrioțĭ. Noi — dice vorbitorulŭ — amŭ venitŭ acasă, când amŭ fostŭ provocațĭ la acesta; der de ce nu s'a întorsŭ din Constantinopolŭ Blasiu Orban? (Aplause 'n drépta. Mișcare în stânga.) Pe noi ne îngrozea împrejurarea că amŭ puté fi pedepsițĭ ca desertorĭ, ér nu că ne reîntórcemŭ, dér unde a rĕmasŭ Orban, care acum face pe marele patriotŭ? (Viĭ aplause 'n drépta.)

Blasiu *Orban* dice că de două orĭ a încercatŭ sĕ se 'ntórcă acasă, der amêndouĕ orile a fostŭ prinsŭ de Rușĭ. (Ilaritate 'n drépta.) Când a venitŭ a treia óră, conducea o legiune ungurescă de 400 ómenĭ; dér era pre târdiu, catastrofa sosise.

Klemente *Ernuszt* salută cu bucuriă petițiunile tinerimeĭ. Situațiunea de adĭ nu maĭ e de suferitŭ. Deocamdată îșĭ înăbușe dorința esprimată de Thaly, din causa situațiuniĭ europene. Dér va sosi timpulŭ. Sprijinesce moțiunea luĭ Thaly.

Franz *Fenyvesy* speră, că limba ungurescă va fi validitată, în cadrulŭ legiĭ, în armata comună. Citéză cuvintele luĭ Petrarca: „Limba mea e unŭ scutŭ de apĕrare a Italieĭ maĭ puternicŭ decâtŭ toțĭ Alpiĭ Germanieĭ.“ Nu aprobă motivarea, ci intențiunea petițiunilorŭ și le sprijinesce. (Aprobărĭ în stânga.)

Geza *Polonyi* întrébă partida liberală, când va găsi că e timpulŭ sĕ proclame armata ungurescă? Când cineva depune esamenulŭ în limba ungurescă, i se dice: „N'amŭ priceputŭ. Nu scimŭ ungurесce!“ (Ilaritate.) De aceea trebue sĕ se facă obligătóre cunóscerea limbeĭ ungurescĭ pentru oficeriĭ regimentelorŭ ungurescĭ. Oratorulŭ sperase, că gloatele vorŭ forma germenele armateĭ ungurescĭ.

Alex. *Csanady* salută tinerimea ungurescă, nisuințele lorŭ patriotice și sprijinesce moțiunea luĭ Thaly.

Ministrulŭ de honvedĭ *Fejervary*: Limba ungurescă nu e eschisă din armată. Voluntarii la esamenŭ potŭ rĕspunde și ungurесce. Oficerii trebue sĕ scie limba ómenilorŭ din regimentŭ, altfelŭ suntŭ eschișĭ dela înaintare. Nemțesce trebue sĕ scie toțĭ oficerii, altfelŭ nu e cu putință o cooperare cu succesŭ cu armata celeilalte părțĭ. (Strigărĭ în stânga estremă: Sĕ învețe ungurесce!) Am spusŭ că oficerii din regimentele ungurescĭ suntŭ obligațĭ sĕ scie ungurесce. Petițiunile junimeĭ se folosescŭ acum la pragulŭ alegerilorŭ ca mijlocŭ de agitațiune, totŭ așa și aserțiunea, că regele Saxonieĭ a fostŭ provocatŭ sĕ comande armat austro-ungară décă va isbucni rĕsboiu. Rogŭ a se primi propunerea comisiuneĭ.

După o scurtă polemică între diferițĭ „patrioțĭ“ propunerea comisiuneĭ s'a primitŭ.

Relativŭ la acéstă cestiune, „Militär Zeitung“, organulŭ partideĭ militare din Viena profită de ocasiunea acésta, ca sĕ spună tinerimeĭ maghiare și inscenătorilorŭ de scandalurĭ următórele adevĕrurĭ: „Durerile și plânsetile Ungurilorŭ, de a se admite limba maghiară ca limbă

de comandă şi serviciu in armata comună pentru regimentele unguresci, nu suntŭ de locŭ basate, pentru că in realitate *regimente curatŭ unguresci nici că esistă, ci ele suntŭ compuse de regulă din Românĭ, Slovacĭ, Sêrbĭ, Germani etc.*

„Este sciutŭ, că oficerii din armata comună se perfecţioneză pe lângă limba germană totdeodată şi in una din limbile, din carĭ se recruteză feciorii, şi ei nicĭ că ar puté instrua pe feciorĭ, décă nu arŭ posede cunoscinţe din una din acele limbĭ. Oficerii, carĭ nu cunoscŭ o astfeliu de limbă sĕ şi preferéză la avansamentŭ. Dér ca sĕ dovedimŭ asertiunea nóstră şi mai concretŭ, constatămŭ că chiar şi la honvedĭ oficerii suntŭ siliţĭ a sci érăşĭ una din acele limbĭ, şi instruarea se face de regulă in o astfeliu de limbă, pe care feciorii o pricepŭ, prin urmare, décă nicĭ la honvedĭ nu e de ajunsŭ şi nu se póte instrua in limba maghiară, cum vinŭ Ungurii a pretinde pentru limba lorŭ prerogative, când acele nu-şĭ au nicĭ o basă şi nu potŭ fi luate in considerare pretensiunile Românilorŭ, Croaţilorŭ, Slovacilorŭ séu ale altorŭ popóre, *carĭ dau contingentŭ pentru armată aprópe totŭ atâta ca şi Ungurii, ér in totalŭ luaţĭ unŭ contingentŭ cu multŭ mai mare?*"

Interpelărĭ în camera deputaţilorŭ din Pesta

In şedinţa dela 25 Maiu n. a camerei din Pesta deputatulŭ *Vincenţiu Babeşŭ* a adresatŭ guvernului intreg următórea interpelare:

„Are guvernulŭ cunoscinţă despre pustiirile ce le au pricinuitŭ apele marĭ in comitatele de josŭ, anume are cunoscinţă, că societatea de regulare a Timişului şi Begei, care stă sub imediata conducere şi supraveghiare a guvernului, lucréză in acéstă regiune de peste ḑece anĭ şi a cheltuitŭ milióne, ridică dela biata poporaţiune de mulţĭ anĭ contribuirile colosalŭ de marĭ incasate ca dărĭ ale statului, prin care multe comune ale comitatului Timişŭ s'au sărăcitŭ şi s'au ingropatŭ in datorii, şi că starea comunelorŭ de pe teritoriulŭ inundatŭ, cu tóte aceste colosale jertfe, e mai rea ca inainte de inceperea lucrărilorŭ de regulare?"

„Ce are de gândŭ guvernulŭ sĕ facă faţă cu aceste stărĭ scandalóse, pentru ca de o parte sĕ aline miseria, de altă parte sĕ se dea satisfacţiune comunelorŭ ajunse in acestŭ modŭ in miseriă şi proprietarilorŭ, şi sĕ obţină despăgubire pentru nedrepta şi neconscienţiósa daunare? In fine, câtŭ timpŭ va trece guvernulŭ cu vederea fatala volniciă a acestei societăţĭ şi ce are de gândŭ sĕ facă pentru sanarea acestei rele stărĭ recunoscute în totă ţera?"

Ministrulŭ de comunicaţiune *Barosz* ḑice că guvernulŭ are cunoscinţă despre aceea, că apele marĭ au pricinuitŭ pustiirĭ lânga Timişŭ pe teritoriulŭ societăţii de regulare a Timişului şi Begei. Durere, şi in alte regiunĭ ale ţĕrii se luptă acum ómenii contra relelorŭ stărĭ pricinuite de ape. Guvernulŭ n'a intârḑiatŭ a'şĭ face datoria luândŭ dispositiunile corĕspunḑĕtóre. Ministrulŭ a trimisŭ pe consilierulŭ technicŭ Hugo Zsak la faţa loculuĭ inundatŭ de Timişŭ, consilierulŭ de secţiune Barics a visitatŭ mai alesŭ oraşulŭ Şagŭ şi a raportatŭ ministrului. Consilierulŭ Zsak incă va raporta ministrului, care de altcum stă cu organulŭ sĕu in comunicaţiune telegrafică şi 'i dă instrucţiunile necesare. După primirea raportului amĕrunţitŭ, ministrulŭ va nisui a sana pe temeiulŭ legii relele stărĭ observate şi a evita ivirea unorŭ nouĕ stărĭ rele. Deocamdată rógă ministrulŭ pe toţĭ aceia, carĭ au o influinţă asupra poporaţiunei, sĕ 'şĭ validiteze acestă influinţă acum in timpulŭ pericululuĭ in sensŭ liniştitorŭ.

Atâtŭ interpelantulŭ câtŭ şi camera au luatŭ rĕspunsulŭ la cunoscinţă.

Totŭ în aceeaşĭ şedinţă deputatulŭ Ios. *Madarasz* a adresatŭ ministrului preşedinte următórea interpelare:

„Din ḑiarele de aḑĭ am aflatŭ, că in capitală obiectulŭ conversaţiunei generale şi alŭ mirărei ilŭ formézā casulŭ, că locotenentulŭ Emil Wiser dela regim. 23 de inf. In cursulŭ esercitiĭlorŭ a numitŭ limba maghiară o limbă betyărĕscă (limbă a slugilorŭ, mojicéscă), din care causă sublocotenentulŭ in reservă Franz Tegze, insufleţitŭ de simţulŭ de datoriă pentru naţiunea nóstră, a şi făcutŭ o observare. (Veḑĭ numĕrulŭ trecutŭ alŭ „Gaz", între scirile ḑilei). Intrebŭ acum cu deplinŭ respectŭ pe d. ministru-preşedinte:

„E aplecatŭ a realisa, ca in acéstă afacere sĕ se facă o severă cercetare şi in casulŭ când s'ar dovedi in adevĕrŭ o astfelŭ de ofensă a naţiunei unguresci, prin pedepsirea respectivului sĕ se pună stavilă continuelorŭ vătămărĭ ale simţĕmintelorŭ naţiunei?

Ministru-preşed. *Tisza*: Deşi n'am cetitŭ acea scire ḑiaristică, dér fiindŭ că s'a adusŭ in vorbă in cameră, voi cerceta lucrulŭ, ca sĕ aflu ce e adevĕratŭ in elŭ şi ce nu e, şi décă cineva a greşitŭ, de sigurŭ că nu va scăpa de pedépsă. Dér fiă ertatŭ a spune, că unŭ cuvĕntŭ nechibzuitŭ alŭ unui omŭ singuraticŭ nu póte forma nicidecum unŭ gravamenŭ naţionalŭ. (Aşa e! in drépta. Mişcare in stânga estremă.) Asta póte fi greşitŭ şi necorectŭ, dér a vedé indată in ea o ofensă naţională, insemnéză a atribui o pre mare importanţă unei acţiunĭ póte greşite a unui singuraticŭ. (Aşa e! in drépta.) Decă amŭ vrea sĕ vedemŭ pretutindenea unŭ gravamenŭ naţionalŭ — nu vreu sĕ mergŭ mai departe, dér *nu cred că se află vre-unulŭ între noi* — şi décă se află, suntŭ puţinĭ — *care faţă cu limbile nemaghiare sĕ nu se fi servitŭ de espresiunĭ şi mai vătămătóre?!* Pentru aceea însĕ respectiva naţiune nu s'a simţitŭ ofensată, fiindŭ că onórea naţională e mai presusŭ de atâtŭ acésta. (Aşa este! în drépta.)

Interpelantulŭ şi camera ia rĕspunsulŭ la cunoscinţă.

Francesii suntŭ gata.

„Voltaire« publică o întrevorbire cu ministrulŭ de rĕsboiu *Boulanger*, care ḑice:

„De cumva n'aşĭ face parte din noulŭ guvernŭ, îmĭ voiu relua simplu rangulŭ meu în armată. De 15 anĭ a durmitŭ ţéra. Când am ajunsŭ ministru de rĕsboiu, am deşteptat'o ca pe unŭ adurmitŭ, pe care-lŭ baţĭ pe umerĭ. Ţéra m'a auḑitŭ, m'a încuragiatŭ, mĭ-a urmatŭ şi incetulŭ cu incetulŭ veni la cunosciinţa puterei şi demnităţii sale faţă cu periculele şi amenințările din afară. Acesta'i unŭ insemnatŭ efectŭ moralŭ alŭ administraţiunei mele la ministerulŭ de rĕsboiu. Spiritulŭ militarŭ e lăţitŭ acum in tóta ţéra. De aceea ţéra are încredere in mine. Ce strică eu, că unii mĕ consideră ca inevitabilŭ pentru continuarea acestei lucrărĭ, alţii ca o amenințare de rĕsboiu? Se scie, că eu nu cautŭ rĕsboiu şi facŭ totŭ posibilulŭ spre a evita orice pretextŭ de reclamărĭ din partea statelorŭ vecine. Nu dorimŭ rĕsboiulŭ, dér *suntemŭ gata sĕ pornimŭ*, décă amŭ fi atacaţĭ. In scurtŭ, s'a făcutŭ totulŭ, spre a pune ţéra în stare de apĕrare, şi de astădată nu e uşurinţă când ḑicŭ: *suntemŭ gata.* Eu îmĭ voiu face totdeuna datoria ca soldatŭ şi ca republicanŭ."

SCIRILE ḐILEI.

„Telegrafulŭ Românŭ" publică o »notă" a consistoriului, prin care se aduce la cunoscinţa *oficiilorŭ bisericescĭ din archidiecesa Transilvaniei*, că după emisulŭ presidialŭ alŭ domnului ministru de culte şi instrucţiune din 19 Martie a. c. Nr. 644 basatŭ pe o recercare a d-lui ministru de lucrărĭ publice şi comunicaţiune din 25 Februariu a. c. Nr. 4470, autorităţile publice şi oficiile numai acele epistole séu corespondinţe ale lorŭ le potŭ espeda pe calea postală la adresa persónelorŭ séu corporaţiunilorŭ private cu clausula *„közszolgálati ügyben portomentes,"* adecă: *„în afacere de serviciu publicŭ scutită de porto,"* care după cupinsul lorŭ suntŭ afacerĭ de interesŭ publicŭ, şi ca atarĭ suntŭ scutite de tacsa postală; nu însĕ şi acelea, carĭ sĕ emitŭ în interesulŭ privatŭ alŭ persónelorŭ séu alŭ corporaţiunilorŭ private, căcĭ astfelŭ de epistole seu corespondinte suntŭ de a se nota pe coperta cu clausula *„hivatalból, porto kötöles,"* adecă: *„din oficiu, porto obligatŭ,"* avĕndŭ adresatulŭ a solvi tacsa poştală. — Nota acésta a consistoriului din Sibiiu ne face impresiunea, că acestŭ consistoriu se consideră ca unŭ organŭ subalternŭ alŭ ministrului. Până acum erau numai »ordonanţele», acum au venitŭ şi „emisurile presidiale" la rêndŭ. Consistorulŭ le publică, dér nu se intrébă, décă ministrulŭ lucră in sensulŭ legii orĭ nu. Triste timpurĭ amŭ mai ajunsŭ!

—x—

Ministrulŭ ungurescŭ de justiţiă a desfiinţatŭ notariatulŭ r. publicŭ din *Boroşineu*, a alipitŭ teritoriulŭ judecătoriei de cercŭ a Boroşineului, care aparţinea acestui notariatŭ, la teritoriulŭ judecătoriei de cercŭ din Almagiulŭ mare şi pentru teritoriulŭ judecătoriei de cercŭ a *Chişineului* cu reşedinţa in Chişineu a sistemisatŭ unŭ notariatŭ publicŭ deosebitŭ, aparţinĕtorŭ camerei de notariatŭ din *Aradŭ.*

—x—

La *oficiulŭ orfanalŭ din Raab* s'a descoperitŭ o mare defraudare. Până acum s'a constatatŭ lipsa a 14,000 fl. Casierulŭ *Zantho* e mai multŭ implicatŭ în acéstă „cinstită« afacere şi se ḑice că banii i-a jucatŭ la loteriă. Casierulŭ principalŭ alŭ oraşului Franz *Horvath* a fostŭ scosŭ în 25 Maiu n. mortŭ din Dunăre, de unde se deduce o *altă defraudare* mare, căcĭ se crede că s'a sinucisŭ de témă sĕ nu se descopere lipsa banilorŭ.

—x—

In comunele *Sükösd* şi *Nyaregyhaza* din comitatulŭ *Peştei* părinţii n'au mai vrutŭ sĕ şĭ trimétă copii la şcóla şi aşa a statŭ închisă şcóla mai multe sĕptĕmânĭ. In cele din urmă se dete ordinŭ şi copii au fostŭ prinşĭ pe uliţe de gendarmĭ şi duşĭ la şcólă, care deocamdată funcţionéză. — Nu cumva aceste douĕ comune suntŭ dintre cele în care se lucréză pentru maghiarisare?

—x—

»România Liberă« spune, că *expoşiţia de pictură* a d-lui *Grigorescu* e bine cercetată şi apreţiată de amatorĭ. Deschisă Lunĭ, până ierĭ diminéţă se vênduseră aprópe 100 de tablourĭ, ceea ce represintă aprópe 70,000 de lei. Tóte bucăţile expuse nu trecŭ peste cifra 220. Intre cei mai insemnaţĭ cumpărătorĭ e şi Regina.

—x—

Se pare — ḑice acelaşĭ ḑiarŭ — că **comisiunea** pentru negociarea *convenţiunii de comerţŭ* cu Austro-Ungaria va pleca in ḑilele astea la Viena. Guvernulŭ romênŭ ar fi fixatŭ ultimele concesiunĭ ce se potŭ face la convenţiunea veterinară.

—x—

„Democratulŭ, din *Ploescĭ* află, că nisce *pietre cu inscripţii ebraice* fórte vechĭ se găsescŭ la biserica sf. Nicolae ce se află pe Valea-Orbei in susŭ, jud. Prahova. Nisce tinerĭ israeliţĭ au mersŭ împreună cu unŭ rabinŭ de câte-va orĭ la acea biserică şi observândŭ inscripţiile au voitŭ sĕ le cumpere dela preotŭ şi epitropiĭ bisericei, dér nu s'au învoitŭ din preţŭ. Ar trebui ca bărbaţii noştri de sciinţă sĕ observe inscripţiunile ebraice de pe acele petre, spre a vedea ce suntŭ ele.

—x—

Cunoscutulŭ baritonistŭ N. *Popovicĭ* din Caransebeşŭ va fi numitŭ, după cum spune „Naţiunea", profesorŭ de musică la şcóla normală Carolŭ I din Bucurescĭ, şi totdeodată va fi angajatŭ şi la teatrulŭ naţionalŭ pentru operă.

—x—

Poliţia din *Viena* a pusŭ mâna după marĭ silinţe de anĭ intregĭ, pe unŭ înşelătorŭ, care şĭ-a esercitatŭ criminala sa meseriă mai în tóte oraşele mai marĭ din monarhiă. Inşelătorulŭ e Ludvig Otto de *Stätter-Kastrista* din *Deva.* Mai alesŭ pe schimbătorii de banĭ i-a înşelatŭ cu hârtii false. Criminalulŭ a mai statŭ de multe orĭ în temniţă.

—x—

„Românulŭ" scrie, că d. *Thoma Ionescu*, internŭ alŭ spitalelorŭ din *Parisŭ*, a fostŭ primitŭ celŭ dintâiŭ la concursulŭ de ajutorŭ de anatomiă la facultatea de medicină din Parisŭ. Onórea tênĕrului romînŭ, care s'a ridicatŭ la cea dintêiŭ tréptă, care conduce la prosectoratŭ şi agregaţiune.

—x—

„*Preotulŭ Românŭ*", ḑiarŭ bisericescŭ, şcolasticŭ şi literarŭ, redigeatŭ in Gherla de d. *Nicolae F. Negruţiu* conţine în Nr. 4 de pe Aprilie: Cunoscinţe din dreptulŭ canonicŭ, de I. Papiu; Gradurile hierarchiei eclesiastice; I Predică pe ss. Pascĭ, de I. F. Negruţiu; II Predică pe ss. Pascĭ; Consideraţiunĭ asupra predicamentului bisericesc, de C. Morariu; Ura şi împăcarea; Variaţiunĭ.

Revista societăţii „*Tinerimea română*" din Bucurescĭ conţine in Nr. 5 de pe Martie: Stemi: Din Spitalŭ. N. G. Rădulescu: Lupta vremei (poesiă). C. Lupu: Raportulŭ intre instrucţiune şi educaţiune (urmare). Diac. C. I. Ialomiţeanu: Starea trecută şi presentă a agriculturei în ţĕrile nóstre. Stemi: Pentru unŭ albumŭ (poesiă). N. G. Rădulescu: Calabalâculŭ Metropolitului (anecdotă populară). Cronică scientifică. Din străinătate.

Scirĭ militare.

Rusia. — Din Varşovia se telegrafiază cătră „Pol. Korr.", că in a doua jumătate a lunei Maiu a fostŭ transferatŭ unŭ regimentŭ de cavaleriă din Varşovia la Lublin şi unŭ altŭ regimentŭ din interiorulŭ Rusiei la Varşovia. Pe la mijloculŭ lui Iunie vorŭ intra in Czenstochau douĕ regimente de cavaleriă, pentru care s'au şi prenotatŭ acolo certiere. In Volhinia şi Podolia se observă de asemenea inaintărĭ de trupe şi, precum se aude, se vorŭ face şi alte dislocărĭ în scopulŭ »esercitielorŭ de arme.« Eserciţii de arme mai marĭ se ḑice ca se vorŭ face in curêndŭ lângă Miedzyborz. Garda vamală dela graniţă are sĕ fiă întărită cu câte 20 ómenĭ de fiecare despărţĕmêntŭ. »Kreuz-Zeitung« mai aduce senşaţionala scire, că la graniţa dinspre Galiţia sosescŭ cazacĭ. — Generalulŭ Cernajeff organiséză in Odessa, cu incuviinţarea Ţarului, o legiune slavă compusă din voluntarĭ sêrbĭ şi bulgarĭ pentru Afganistanŭ. — După o telegramă primită de „Pol. Korr.", in Bucurescĭ s'a rĕspânditŭ svonulŭ, că în curêndŭ se vorŭ întări din nou garnisónele ruse din Basarabia, care şi fără de acésta suntŭ sporite peste efectivulŭ obicînuitŭ.

România. — Ministrulŭ de rĕsboiu a comandatŭ la o casă francesă trei balóne, cu care sĕ facă statulŭ majorŭ esperienţe, spre a se constata folósele ce le-arŭ aduce în timpŭ de campaniă.

Francia. — Ministerulŭ de rĕsboiu a comandatŭ în America $4^1/_2$ milióne chilograme conservă de carne. Acésta e cea mai mare comandă ce s'a făcutŭ vre-odată. „Liberalulŭ" din Iaşĭ spune, că au sositŭ *din Rusia 152 cai pentru* remonta *cavaleriei române.*

Inundărĭ.

Ni se scrie din *Dergea*, comitatulŭ Solnocŭ-Dobéca: „Nu e destulŭ, că în anulŭ trecutŭ o grindină vehementă a sfĕrimatŭ sĕmĕnăturele de pe hotarulŭ Panticeului,

Dergei, Piglişei şi Dobècei, in anulŭ acesta unŭ altŭ elementŭ alŭ naturei a distrusŭ aceste hotarĕ. In urma ploilorŭ torenţiale, in nóptea de 24 spre 25 Maiu n. apa a causatŭ in aceste locurĭ inguste şi delurióse daune nespusŭ de marĭ in sĕmênăturĭ şi riturĭ, mai alesŭ pe hotarulŭ Dergei şi alŭ Piglişei. O parte din comuna Dergea in nóptea de 25 Maiu era sub apă; ómenii au scăpatŭ in podurile caselorŭ; multe edificii au fostŭ distruse, ba chiar şi unŭ copilŭ de 11 ani cădu jertfă torentelorŭ furióse. Lucrulŭ câmpului e impedecatŭ, cucuruḑulŭ nu se póte săpa, e plinŭ de buruiană, in cele mai multe locurĭ molitŭ şi spălatŭ de apă. Ómenii au inceputŭ a trăi cu bucate de cumpĕratŭ, sperarea pe anulŭ acesta şĭ au mai perdut'o, impositele grele ĭi apasă, — desperarea poporului e la culme."

Timişulŭ şi Bega au inceputŭ a scădе; la *Ciacova* însĕ şi astăḑĭ 5000 de jugĕre stau sub apă. Crişulŭ negru a causatŭ marĭ pagube şi mulţime de podurĭ a distrusŭ.

La *Orăştiă* in nóptea de 20 Maiu văile au inundatŭ o parte a oraşului cu atâta repeḑiune, încâtŭ locuitorii au fostŭ deşteptaţĭ din somnŭ prin alarmă de împuşcăturĭ. Iazurĭ, podurĭ, cele mai tarĭ ingrăditurĭ, case şi clădirĭ economice au fostŭ distruse. Vitele abia au pututŭ fi scóse din grajdurĭ, numĕrose coteţe cu porcĭ cu totŭ au fostŭ duse de apă. In dimineţa următóre totulŭ era o mare de apă. Intr'unŭ locŭ se vedeau numai coperişele, in altŭ locŭ numai urlóiele (coşurile) caselorŭ. Unŭ copilaşŭ de vre-o 10 anĭ a fostŭ înecatŭ, nimenea n'a cutezatŭ sĕ sară ca sĕ-lŭ scape. Grădinele au fostŭ cu totulŭ nimicite. Unŭ văpsitorŭ Sch..., care avusese o grădină frumósă, nebuni de supĕrare. In dimineţa următóre apa a inceputŭ a scăde, dér nóptea erăşĭ a crescutŭ şi ómenii din nou şĭ-au căutatŭ refugiulŭ pe coperişele caselorŭ; 35 case au fostŭ parte cu totulŭ distruse, parte rĕu stricate.

Din *Deva* se scrie, că Murĕşulŭ şi văile lui laterale, in urma prea multelorŭ ploi din ḑilele din urmă, s'au rĕvĕrsatŭ a doua oră. Puţina speranţă, ce lĭ-a mai rĕmasŭ economilorŭ in sĕmênăturĭ, prin acéstă a doua revĕrsare se perde cu totulŭ.

Pe la *Ciucia*, *Herepia*, *Fărău*, *Silivaşulŭ românŭ*, Murĕşulŭ s'a revérsatŭ cu atâta iuţelă, încâtŭ a dusŭ tóte vitele, ce se găseau pe câmpŭ.

Crişulŭ repede s'a revĕrsatŭ cu o vehemenţă ne mai pomenită in districtulŭ *Bihorului* şi in câteva ore a inundatŭ sĕmênăturile de pe 15,000 jugĕre.

Lista de subscripţiune,

deschisă de „Gazeta Transilvaniei" pentru comunele române din Ardélŭ nenorocite prin incendiu şi inundare.

Au mai încursŭ dela domnii:

Ioanŭ Petricŭ, protopopŭ	4 fl.
Vasile Voina, parochŭ	2 fl.
I. A Navrea	3 fl.
Iordanŭ I. Munteanu	5 fl.
P. M. Zănescu	5 fl.
Grigore Birea	5 fl.
Dr. Cioranŭ	2 fl.
Suma	26 fl.
Adăugêndŭ la acesta suma din nr. 108 alŭ „Gaz. Trans."	760 francĭ şi 72 fl.
(Va urma). Totalŭ	760 francĭ, 98 fl. v. a

Le mulţumimŭ generoşilorŭ contribuitorĭ în numele nenorociţilorŭ, dorindŭ ca nobilulŭ lorŭ esemplu sĕ afle imitatorĭ pretutindenea.

Organisaţia cazacilorŭ.

O scriere importantă a lui Pobedonocew şi I. K Babst ḑice asupra insemnătăţii cazacilorŭ:

„Din copilăria sa cazaculŭ se deprinde cu zelulŭ de serviciu şi cu datoriile militare, căcĭ autorităţile militare suntŭ ţinute sĕ păstreze şi sĕ esercite, in *staniţele* lorŭ, vechile jocurĭ rĕsboinice căzăcescĭ, precum şi călăritulŭ, notatulŭ, tragerea cu puşca, alergarea, lupta, etc. In ḑile de sĕrbătorĭ hatmanulŭ cu judecătorii sĕi e obligatŭ sĕ adune la unŭ locŭ anumitŭ pe tinerii cazacĭ şi chiar pe băieţĭ şi in locŭ de alte petrecerĭ sĕ 'i deprindă cu aceste *jocurĭ*.

Indată ce băieţii au crescutŭ marĭ se trecŭ in catastifulŭ staniţei ca viitorĭ cazacĭ, dér nu servescŭ până la etatea de 17 anĭ. De atuncĭ începe pentru ei serviciulŭ internŭ de staniţă séu *sidenki*. Acestui serviciu suntŭ supuşĭ toţĭ băieţii unorŭ părinţĭ cazacĭ, fiă aceştiă scriitorĭ, veterinarĭ şi chiar preoţĭ. Cu vêrsta de 19 anĭ inceteză sidenki; tinerii devinŭ cazacĭ şi depunŭ jurămêntulŭ. Anulŭ alŭ 20-lea li se lasă ca sĕ se prepare pentru serviciulŭ militarŭ; cu anulŭ alŭ 21-lea cazaculŭ e înrolatŭ deplinŭ în serviciu. Copiii nobililorŭ se primescŭ şi cu 15 anĭ directŭ in regimente ca simpli cazacĭ, dér timpulŭ de serviciu li se numĕră numai dela alŭ 19-lea anŭ. Prin acestŭ sistemŭ statulŭ obţine o armată, care sub multe raporturĭ n'ar puté fi inlocuită prin regimente regulate, ş'apoi cazacii se întreţinŭ din mijlocele lorŭ proprii.

Intrarea regimentului de cazacĭ in adevĕratulŭ serviciu militarŭ e unŭ ce particularŭ. Unŭ regimentŭ de cazaci se formézĕ fórte repede când e vorba de mobilisare, ceea ce nu e prea cu putinţă în regimentele regulate. După ce administraţia cercuală a primitŭ ordinulŭ de a forma unŭ numĕrŭ orecare de regimente pentru servicii în afară de raionulŭ cazacilorŭ, ordinulŭ se comunică îndată cazacilorŭ, indicându-se loculŭ unde au sĕ se adune. In acestŭ locŭ vinŭ cazacii, ofiţerii şi generalulŭ cercualŭ, care cerceteză după registre, decă au venitŭ toţi cazacii chemaţĭ. Apoi se dă regimentului comandantulŭ in urma unei alegerĭ prin sorţĭ, făcută in presenţa hatmanului şi a altorŭ autorităţĭ.

Oştirea cazacilorŭ se împarte in *sotnii* (sutimi); fiecare sotniă are unŭ *uriadnic*, unŭ ofiţerŭ pe care-lŭ deseminează comandantulŭ. Se dă regimentului stegulŭ, registrele casei şi banĭ de întreţinere până la graniţa teritoriului Donului. Pentru acéstă formaţiă se cerŭ numai trei ḑile şi regimentulŭ plécă la drumŭ.

Poporaţiunea ovreiéscă din Iaşĭ la 10 Maiu.

In ḑiua de ḑece Maiu d. S. D. Taubes, rabinŭ şi predicatorŭ din Iaşĭ, rosti unŭ frumosŭ discursŭ de ocasiune în templulŭ israelitŭ „Beth Iacob". „Telegrafulŭ" din Bucurescĭ estrage din acestŭ discursŭ următórele bucăţĭ:

Regele Regilorŭ, stăpânulŭ universului! Cu adêncă devoţiune ne apropiămŭ tronului tĕu sublimŭ. Inimile nóstre suntŭ pline de slavă şi recunoscinţă pentru înaltele tale favori acordate marelui nostru rege şi scumpei nóstre patrii. Aruncă şi de acuma înainte privirile tale misericordióse asupra casei regescĭ, asupra patriei iubite şi a marilorŭ demnitarĭ. Aminŭ!

Suntŭ douĕ decenii de când regele Carolŭ I s'a suitŭ pe tronulŭ principatelorŭ unite; douĕ decenii de gloriă şi de prosperitate, de fericire şi de sporire morală şi materială. Ḑiua de 10 Maiu e o ḑi solemnă, o ḑi din cele mai însemnate în Analele istoriei Românilorŭ, şi fiecare patriotŭ se deşteptă din banalitatea ḑilnică, inspiratŭ de sentimentulŭ de amóre şi recunoscinţă cătră acela, ce a sciutŭ sĕ reînvie timpurile de mărire a strămoşilorŭ românĭ.

Cine? Cine ore ar fi creḑutŭ cu douĕ-ḑecĭ de anĭ înainte, că într'unŭ spaţiu de timpŭ aşa de scurtŭ România va ajunge la acelŭ gradŭ de cristalisaţiune culturală, la acelŭ punctŭ de progresŭ politico-socialŭ, unde culmineză astăḑĭ?

Pe când bietulŭ Românŭ, bravŭ şi voinicŭ, cedândŭ nevoii şi necesităţii, constrînsŭ de mulţimea inimicului sĕu, dădea cu inima sdrobită tributulŭ impusŭ de musulmanulŭ sĕlbaticŭ, pe când avea şepte stăpânĭ suzeranĭ şi nu scia de care sĕ asculte, pe când d-nii principatelorŭ erau joculŭ capricielorŭ padişahului seu ale suzeranilorŭ, pe atuncĭ nu cuteza nimenĭ a spĕra măcarŭ că sórta ţĕrilorŭ surorĭ va trece subitamente prin aceste fase de mărire şi de fericire, de civilisaţiune, de libertate şi independenţă ...

„Supuneţi-vĕ Turcilorŭ!" a ḑisŭ Stefanŭ celŭ mare bravilorŭ sĕi căpitanĭ înaintea morţei sale îngrijatŭ de distinulŭ ţĕrei, şi Carolŭ I vĕ ḑice astăḑĭ: Turculŭ l'am sdrobit, semiluna e sfărâmată, ruşinosulŭ tributŭ e stinsŭ, patria independentă, şi principatele unite transformate într'unŭ singurŭ regatŭ. Da! onoratŭ auditoriu! Ḑiua de ḑece Maiu este şi va fi in véculŭ vecurilorŭ o ḑi solemnă pentru orĭ-ce patriotŭ fără distincţiune de profesiune. Unŭ sentimentŭ cu totulŭ nou a reînviatŭ România întregă, unŭ curentŭ nesimţitŭ de părinţii noştri a străbătutŭ ţera întregă, unŭ curentŭ civilisatorŭ, dér tot-odată şi destructorŭ de tóte prejudiciile anteriore. Ca prin unŭ farmecŭ au apărutŭ la lumina ḑilei fundaţiunĭ de scolĭ urbane şi rurale, ca prin bagheta magică s'au ridicatŭ puţinŭ câte puţinŭ stabilimente publice utile şi binefăcĕtóre; prin ţera întregă căile ferate îşĭ întindŭ ramificaţiunile lorŭ, ce aducŭ rode folositóre, înflorite din arteriele importului şi exportului.

Comerciulŭ a inceputŭ a spori, industria naţională, până atuncĭ unŭ visŭ nerealisabilŭ, a înfloritŭ din ce în ce. Fabrice naţionale, marfă naţională devenit'au concepţiunĭ nouĕ pentru poporulŭ românŭ, deprinsŭ până atuncĭ cu producţiunile exotice. Ceea ce însĕ e mai semnificativŭ, mai pregnantŭ şi mai caracteristicŭ pentru domnia Maiestăţei sale, e sborulŭ moralŭ alŭ individualităţei. Talentulŭ e recunoscutŭ, meritulŭ recompensatŭ. Ţera nóstră încă e destulŭ de fertilă în spirite agere şi marĭ. Libertatea gândirei, a presei şi a învĕţămêntului, a acestorŭ factorĭ puternicĭ, ce consolideză o ţéră şi decidŭ in favorea ei, au arătatŭ într'unŭ modŭ eclatantŭ ródele lorŭ binefăcĕtóre.

Dela colibă şi până la palatŭ, în tóte păturile societăţii, fără deosebire de ocupaţiă, pretutindenĭ domnesce unŭ spiritŭ mai multŭ seu mai puţinŭ iluminătorŭ. Şi ceea ce e mai rarŭ în analele istoriei, da, ceea ce e de necreḑutŭ în istoria culturei, progresulŭ, nu isvoresce numai din păturile jóse ale populaţiunei, ci se rĕspândesce din focarulŭ palatului regescŭ unde, minunea se cólelorŭ! o regină servesce ea însăşĭ de preotésă neobosită a focului sacru, aprinsŭ pe altarulŭ sciinţei şi alŭ literaturei.

E iubita nóstră regină Elisabeta, e acea amabilă poetă Carmen Sylva, alŭ cărei pseudonim resună aşa de dulce, ca o doină încântătóre din misterulŭ codrilorŭ românescĭ.

Catastrofa dela opera comică din Parisŭ.

Le este cunoscutŭ cetitorilorŭ noştri, că opera comică din Parisŭ a arsŭ sĕptĕmâna trecută pe timpulŭ representaţiei şi că s'au nenorocitŭ peste 200 de ómenĭ. Catastrofa acésta se póte pune alăturĭ cu cea întêmplată în Viena la anulŭ 1881, când cu incendiulŭ teatrului de pe Ring, care era construitŭ cam totŭ după modelulŭ operei comice din Parisŭ. Deosebirea este numai că la 1881 in Viena s'au nenorocitŭ vre-o 600 persóne.

Mai întâiu după isbucnirea focului în opera comică din Parisŭ, se credea că mai toţĭ visitătorii teatrului au scăpatŭ şi că numai dintre actorĭ s'au nenorocitŭ mai mulţĭ, mai în urmă s'a constatatŭ însĕ, că cu deosebire cei de pe galeria a treia şi a patra au căḑutŭ mai toţĭ victimă flacărilorŭ. In séra nenorocirei se juca opera „Mignon." Când se dansa danţulŭ Ţigancelorŭ s'au observatŭ micĭ flacărĭ pe scenă, carĭ devenirĕ totŭ mai numĕróse. Actorii strigau sĕ fiă publiculŭ liniştitŭ, că nu-i nimicŭ, dér când s'a aprinsŭ şi cea din urmă »sofita« şi actorii au inceputŭ sĕ fugă de pe scenă, când foculŭ se 'ntinse peste tótă scena aprinḑêndŭ cortina şi aruncându-şĭ flacărele spre galerii, atuncĭ o gróză cumplită cuprinse publiculŭ şi strigăte sfăşietóre de „ajutorŭ" se auḑiau din tóte părţile. Lămpile fură stinse în grabă şi cea mai mare parte a publicului din partere şi din balconŭ a pututŭ sĕ scape la lumina flacărilorŭ.

Der pentru cei ce se aflau pe galeria a treia şi a patra situaţiunea a fostŭ fatală. Fumulŭ umplu cu iuţelă spaţiurile de susŭ ale teatrului, ómenii înecaţĭ de fumŭ nu mai puteau afla uşile şi căḑură la pămêntŭ. Mulţĭ, voindŭ sĕ se scobóre pe trepte, căḑură şi fură călcaţĭ de cei ce veniau după dênşii spre a fi mistuiţĭ apoĭ cu toţii de furiósele flacărĭ. Compositorulŭ Jouz, care a scăpatŭ ca prin minune de pe galeriă, ḑice că a trebuitŭ sĕ trécă peste corpurile celorŭ ce căḑură la pămêntŭ. Fumulŭ îlŭ îneca şi nu scie cum a ajunsŭ sĕ esă din invălmăşelă. Pe mulţĭ i-a vĕḑutŭ sărindŭ de pe galeriă josŭ în partere. Unii erau aşa de zăpăciţĭ de spaimă, încâtŭ în locŭ de a se scoborĭ, se urcau pe trepte în susŭ. Cei din galeriile de josŭ se îmbulḑiau spre galeriile de susŭ creḑêndŭ, că aicĭ vorŭ scăpa mai uşorŭ. Strigăte desperate din tóte părţile. Bărbaţii îşĭ băgau în gură batistele şi damele îşĭ desfăceu corsetele ca sĕ nu se înece de fumŭ. Pe feţele femeilorŭ, carĭ n'au fostŭ arse de totŭ, se observă o gróză nespusă. Vre-o 27 persóne creḑêndŭ, că au aflatŭ uşa de eşire, se îmbulḑiră într'unŭ bufetŭ strâmtŭ în apropierea galeriilorŭ, de unde n'au mai pututŭ eşi. Când vĕḑură pompierii acéstă grămadă de cadavre, carĭ erau formalŭ încleştate unulŭ într'altulŭ, s'au datŭ îndĕrĕtŭ de gróză. Femeile au fostŭ aflate mai tóte cu capulŭ golŭ, cu gurile spumate, cu hainele rupte. Ómenii în lupta lorŭ de a eşi afară s'au înecatŭ de fumŭ şi în fine au devenitŭ pradă flacărilorŭ.

Intre ruine şi la cadavrele visitatorilorŭ de pe galeriă s'au aflatŭ mai multe ceasornice; tóte au statŭ la 9 şi 15 minute séu la 9 şi 20 minute. Foculŭ se începuse la 9 şi 10 minute. Lucru surprinḑĕtorŭ, că la unele cadavre au rĕmasŭ neatinse de flacărĭ pălăriile, ghetele şi mănuşile, pe când cadavrele erau negre de arse. La unŭ cadavru s'a aflatŭ numai unŭ călcâiu neatinsŭ, pe când totŭ corpulŭ era prefăcutŭ în cărbune. Baletista *Ferry* a fostŭ recunoscută ca prin minune. Totŭ corpulŭ ei era prefăcutŭ în cărbune numai o bucată din tricoulŭ dênsei era conservatŭ şi tocmai pe acestă bucată se afla cusutŭ numele ei. Până Vinerĭ la 7$^{3}/_{4}$ óre s'au desgropatŭ vreo 70 de cadavre, cele mai multe au arsŭ aşa de tare în câtŭ nu se mai potŭ recunósce. Intre nenorociţi s'a aflatŭ şi bancherulŭ Dessauer din Viena cu soţia sa şi o părechiă căsĕtorită din Berlinŭ, ceilalţĭ au fostŭ mai toţĭ Francesĭ. Şi dintre actorĭ s'au nenorocitŭ mulţĭ, personalulŭ orchestrei a scăpatŭ, numai unulŭ care a voitŭ sĕ-şĭ scape gurduna a fostŭ rănitŭ. S'a constatatŭ, că prescrierile poliţiei nu s'au observatŭ, cortina de ferŭ nu s'a lăsatŭ josŭ. Loculŭ incendiului e visitatŭ de mulţi ómenĭ. In urma nenorocirei celelalte teatre suntŭ rĕu cercetate. Consiliulŭ comunalŭ din Viena voiesce sĕ coteze 10,000 de francĭ şi sĕ încépă colecte pentru familiile venorociţilorŭ din Paris, dreptŭ mulţumită pentru cele 300,000 francĭ, ce i-au trimisŭ Parisulŭ la 1881 pentru nenorociţii dela Ringtheater în 1881.

DIVERSE.

Unŭ Pasteur rusŭ. — Ruşii au unŭ nou Pasteur în persóna unui ţĕranŭ dintr'unŭ satŭ de lângă Moscova, cu numele Nicolae Pankratov. Acestŭ omŭ vindecă de turbare şi animale şi ómenĭ cu aceeaşĭ doftoriă, numai într'o dosă diferită. Doftoria e o buruiană amară la gustŭ, pe care singurŭ merge în pădure s'o scótă, ḑicêndŭ că numai aşa e bună, decă atuncĭ e smulsă din pămêntŭ. Pacientului i-o administréză cu pâne séu în formă de pulbere trei ḑile de-a rêndulŭ, înainte de a rĕsări sórele. Nu póte vindeca decâtŭ pe cei carĭ vinŭ la elŭ celŭ multŭ până la şese sĕptĕmânĭ după turbare. Pankratov a vindecatŭ până acum multă lume. Ţĕranii muşcaţĭ de cânĭ turbaţĭ alérgă la elŭ dela cele mai marĭ depărtărĭ.

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei" à 5 cr. se potŭ cumpĕra în totungeria lui I. GROSS, şi în librăria d-lui Nicolae I. Ciurcu.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ **Dr. Aurel Mureşianu.**

Cursulŭ la bursa de Viena

din 26 Maiu st. n. 1887.

Rentă de aurŭ 5%	102 12
Rentă de hârtiă 5%	87.90
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	150.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	97.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	127 —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	115 —
Bonurĭ rurale ungare	104.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.50
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	104 75
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 50
Bonurĭ rurale transilvane	104 70
Bonurĭ croato-slavone	104 75
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.50
Imprumutulŭ cu premiu ung.	102.—
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	123 50
Renta de hârtiă austriacă	81 20
Renta de arg. austr.	82 45
Renta de aurŭ austr.	112 40
Losurile din 1860	135.70
Acțiunile băncel austro-ungare	883 —
Act. băncel de creditŭ ung.	284.75
Act. băncel de creditŭ austr.	281.70
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5 98
Napoleon-d'orĭ	10.09
Mărcĭ 100 imp. germ.	62 37
Londra 10 Livres sterlinge	128 15

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 13 Maiu st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	91½	92—
Renta rom. amort. (5%)	94—	94½
» convert. (6%)	86¾	87¼
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	34—	36—
Credit fonc. rural (7%)	106—	106½
» „ „ (5%)	90½	91—
» » urban (7%)	103¼	103¾
» » » (6%)	96—	97—
» » » (5%)	86¾	87¼
Banca națională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Națională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	14.25	14.75
Bancnote austriace contra aurŭ	2.01	2.02

Cursulu pieței Brașovu

din 27 Maiu st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.70	Vênd.	8.73
Argint românesc	»	8.60	»	8.65
Napoleon-d'orĭ	»	10.00	»	10.07
Lire turcescĭ	»	11.35	»	11.40
Imperialĭ	»	10.35	»	10.40
Galbenĭ	»	5 93	»	5.95
Scrisurile fonc. »Albina« 6%	»	101.—	»	102.--
„ » „ 5%	„	98.—	»	99.—
Ruble Rusescĭ	»	111.—	»	112.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

Nr. 1896—1887.

Publicațiune,

referitóre la darea de casă.

Din partea oficiolatului orășenescŭ de dare se aduce în sensulŭ §. 16 alŭ art. de lege 44 din 1883 la cunoscința publică cumcă conspectele asupra dărei de casă esaminate de inclitulŭ inspectoratŭ reg. de dare, referitóre la Brașovŭ, dimpreună cŭ Stupinĭ, Nou, Dîrste, Timișulŭ de susŭ și josŭ, carĭ conținŭ quotele dărei de casă validă pro 1887, 1888 și 1889, se află la oficiolatulŭ orășenescŭ de dare din 1 până la inclusive 8 Iunie a. c., în ulița căldărarilorŭ Nr. 519, înainte de prândŭ dela 8—12 și după prândŭ dela 3—5 óre, spre esaminare din partea fiăcărui.

In contra acestorŭ quote se potŭ asceme în decursŭ de 15 ḑile, adecă până inclusive 15 Iunie a. c. la oficiolatulŭ primarului eventuale reclamațiunĭ:

a) Din partea acelora, carĭ în anulŭ trecutŭ au fostŭ deja supușĭ dărei de casă;

b) Din partea acelora, carĭ devinŭ pentru prima óră supușĭ dărei de casă, și anume în decursŭ de 15 ḑile, începêndŭ cu ḑiua inducerei datoriei dărei lorŭ de casă în libelele solvirei de dare.

Reclamațiunile ascernute după amintitulŭ terminŭ, se reieptéză ca târḑiu așternute.

Brașovŭ, 26 Maiu 1887.

Oficiolatulŭ orășenescŭ de dare.

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fâșia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și postaultimă.

Décă se ivescŭ iregularitățĭ la primirea ḑiarului onor. abonațĭ suntŭ rugațĭ a ne încunosciința imediatŭ prin carte postale, ca în câtŭ depinde dela noi, sĕ se delătureze *ADMINISTR. „GAZ. TRANS."*

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	—	7.30
Predealŭ (	—	—	—	1.14
(	—	—	—	—
Timișŭ	—	—	—	1.45
Brașovŭ (	—	—	—	—
(	7.47	—	4.16	2.32
Feldióra	8 24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5 43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Hașfaleu	11.03	—	8.52	—
Sighișóra (	11.29	—	9.19	—
(	11.26	—	9 31	—
Elisabetopole	12 00	—	10.16	—
Mediașŭ	12.29	—	10.57	—
Copsa mică	12.44	—	11.19 / 11.31	—
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blașiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12,48	—
Teiușŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2.18	—
Vințulŭ de susŭ	3.01	—	2 48	—
Uióra	3.08	—	2 56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirișŭ	3.53	—	4 51	—
Apahida	5.10	—	5.28	—
Clușiu (	5.30	—	5 56	—
(	—	6.03	—	8.00
Nedeșdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirișŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	—	10.51
Ciucia	—	7.43	—	12 16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mező-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velințe	—	—	—	3.54
Oradia-mare (	—	9.13	—	4.05
(	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1 23	7.28
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena (	—	—	2.15	—
(	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11 05	3.58	7.38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.38	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2.06	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9 41	2 17	—
Mező-Telegd	—	7.33	10 19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	—
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.54	4.07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.34	—
Aghiriș	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeșdu	—	—	4.58	6.24	—
Clușiu (	—	10.28	5.26	6.43	—
(	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriș	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea (	1.01	—	—	—	9.53
(	1 06	—	—	—	10.—
Uiora	1 13	—	—	—	10.09
Vințulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1.41	—	—	—	10.48
Teiușŭ	2.00	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2 35	—	—	—	12.12
Blașŭ	2.48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copșa mic	3.36	—	—	—	1.32
Mediașŭ	4.00	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.35	—	—	—	3.03
Sigișóra	5.12	—	—	—	3.49
Hașfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.02	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Brașovŭ (	9.21	—	—	—	9.15
(	—	—	1.55	—	—
Timișŭ	—	—	2.53	—	—
Predealŭ (	—	—	—	—	—
(	—	—	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiușŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.39	—	3.14
Vințulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Șibotŭ	12.52	—	4.50
Orăștia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicica	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4 25	—	8.11
Soborșin	5 30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9 33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10 27
Paulișŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovațŭ	7.59	—	11 25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok (	8.42	—	4 52
(	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok (	11.20	12.41	—
(	4.10	5.45	—
Aradŭ	4 30	6.—	7.04
Glogovațŭ	4.43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulișŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5.41	7.10	8 36
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bĕrzova	6.28	7.55	—
Soborșin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8 55	9.[illegible]8	—
Branicica	9.19	10.17	—
Deva	9 51	10 42	--
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăștiă	11.11	11.37	—
Șibotŭ	11.43	12.—	—
Vințulŭ de josŭ	12 18	12.29	--
Alba-Iulia	12 36	12.46	—
Teiușŭ	1.29	1.41	—

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6 19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timișóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroșenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Hațegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Banița	3.05	—	6 40
Petroșenĭ	3.37	—	7.12

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroșenĭ	10 07	—	6.10
Banița	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Hațegŭ	12.42	—	9.01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1.53	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Brașovŭ. Hârtia din fabrica lui Martin Kopony, Zernescĭ